

Corona en LO in vo

Rimpeling of tsunami?

We hebben recentelijk een periode van lockdown en coronamaatregelen achter de rug. De meeste scholen beginnen weer langzaam naar de 'normale' situatie terug te keren. In LO Magazine 4 besteden we aandacht aan de ervaringen met, en de gevolgen van corona voor het vak LO op school. Wat hebben LO-docenten in het vo gedaan in deze periode? Wat zijn na deze periode belangrijke aandachtspunten voor het lesgeven? Wat vinden LO-docenten van de fysieke en/of mentale gesteldheid van leerlingen? Het gaat erom terug te kijken op, en te leren van deze unieke periode in de geschiedenis van het onderwijs en LO in het bijzonder.

| Tekst Maarten Massink

We hebben een online enquête gehouden onder LO-docenten en hun gevraagd naar ervaringen tijdens en na de coronaperiode. Er was sprake van een lockdown. Leerlingen en docenten zaten gedwongen thuis. Door de meeste scholen werden online lessen aangeboden. Geldt dit ook voor LO? En zo ja in welke mate en hoe is dat verlopen? Hoe is naderhand de draad weer opgepakt? Is alles *back to normal* of zijn er blijvende veranderingen of effecten te signaleren of te verwachten? Met een vragenlijst proberen we hiervan een beeld te krijgen. 393 Vakleerkrachten vo hebben gereageerd. Er is gevraagd aan te geven in hoeverre genoemde aspecten tijdens de lockdown aan de orde waren op een vierpuntschaal (niet/nauwelijks, in geringe mate, in meerdere mate, veel/volledig of n.v.t.). Hier is geen sprake van een wetenschappelijk onderzoek maar een beeldvorming op basis van een online enquête. Wellicht vormt dit beeld aanleiding voor nader onderzoek.

Tijdens de lockdown

De hoofdvraag is: hoe heb je de LO-lessen vormgegeven?

Uit de resultaten blijkt dat ongeveer twee derde (65%) niet of in geringe mate online les heeft gegeven en een derde (35%) in meerdere mate of volledig. Dezelfde verhouding is zichtbaar in het maken van een digitaal lesprogramma voor online lessen. Wat betreft

het onderhouden van contact met de klas geldt dit voor een kleine meerderheid (59%). Dus hoewel een minderheid online les heeft gegeven, heeft een meerderheid wel contact onderhouden met de LO-klas.

Een meerderheid (61%) heeft geen of in gering mate feedback/rapportage gegeven over de online lessen. Wat betreft het aanpassen van PTA-onderdelen is het ongeveer fiftyfifty.

Positieve en negatieve ervaringen

Uit de aanvullende opmerkingen zijn positieve en negatieve ervaringen genoteerd. Wat betreft het onderhouden van contacten hebben sommige scholen kans gezien een online programma te ontwikkelen met veel challenges.

Opmerkingen

“Challenges verplicht voor de leerlingen.

Leerlingen moesten hun opdracht, gefilmd inleveren via Classroom en kregen een waarderingcijfer.

Wij zijn gaan lesgeven op de basis-scholen in de wijk, geweldig.

We hebben opdrachten rondom de school uitgezet zoals: het Jachtseizoen, LO-quiz, Wie is de Mol, Ommetje, Strava en nog veel meer leuke spellen.

We hebben nu een gedeeld document met wel 30 lesbrieven die allemaal met beweging te maken hebben.

We hebben vooral KANSEN gezien tijdens de LOCKDOWN.”

Na de lockdown

Hoe heb je na de lockdown de draad weer opgepakt?

Opvallend is dat 92 procent de draad weer gewoon volledig of in meerdere mate heeft opgepakt. Over de geringere fysieke belastbaarheid van leerlingen lopen de meningen uiteen. Van 43 procent niet of in mindere mate tot 56 procent van in meerdere mate tot volledig.

Andere groepsdynamica

Interessant is de ervaring dat een meerderheid (77%) van LO-docenten vindt dat leerlingen in een nieuw groepsdynamisch proces zijn terechtgekomen.

Opmerkingen

“Opvallend vinden wij dat sommige klassen groepsdynamisch gedrag vertonen dat we normaal gezien in een klas van twee leerjaren lager/jonger zien. Met name dit effect wordt in mijn ogen te weinig door de overheid gezien, die voornamelijk de prestaties voor ogen heeft.”

“Ik merk niet alleen bij LO veranderingen bij leerlingen. Weinig geduld, brutaal/kort lontje, egoïstischer, niets voor een ander over hebben. Samenspel is lastig. Lesgeven is nu echt vermoeiender dan voor corona.”

Belang van sociale binding

Andere opmerkingen in dit verband gaan over het belang van ons vak wat betreft sociale binding met elkaar. Dit werd duidelijk ervaren als een gemis in de coronaperiode.

Opmerkingen

“Het verschilt erg per leeftijdsgroep, maar ik heb gemerkt dat leerlingen na

de lange lockdown het echt heerlijk vonden om weer iets in een groep te kunnen en mogen doen. Het gemis van sociale interactie en letterlijk zelf in actie was best groot. Mooi om die motivatie en beleving opnieuw te zien ontstaan.”

“Ik vind dat we op school veel te veel bezig zijn met eventuele achterstanden of angst daarvoor. Ik denk dat dat allemaal wel meevalt. Ik vind dat onze focus veel meer moet gaan naar het sociaal-emotionele proces waar leerlingen twee jaar lang een groot stuk begeleiding, het samen zijn en je leren tot elkaar verhouden, gemist hebben. Ons vak is daar een goede basis voor, maar voorlopig is iedereen zelf nog aan het bijkomen en ondertussen rijdt de trein volop verder richting eindexamen en andere beoordelingsmomenten. Zonde!”

Digitale vaardigheden

Wat betreft de digitale vaardigheid vindt een meerderheid (69%) dat

leerlingen digitaal vaardiger zijn geworden. Contacten met ouders gaan ook makkelijker. Maar de toename van digitale communicatie heeft ook nadelen.

Opmerkingen

"Afspraken met ouders, leerlingen en/of collega's zijn nu (nog steeds) veel online."

"Na de corona was er meer ruzie in de klassen en tijdens de pauzes. Op dit moment is alles weer vrij rustig en zie ik niet veel verschil meer. Overgewicht/social media is al een lange tijd een probleem!"

Hoewel de leerlingen digitaal vaardiger zijn geworden, zijn de digitale contacten met de klas minder goed in stand gebleven volgens een meerderheid van de reacties (65%).

Invloed van corona

Wat zijn de effecten van de coronaperiode voor LO binnen jouw school?

Een overgrote meerderheid (88%) is van mening dat er niet meer of slechts in geringe mate aandacht is gekomen

voor gezondheid en de rol van ons vak daarin. Maar ook enkele positieve reacties.

Opmerkingen

*"We draaien weer op de oude piloot. Gezondheid zat toch in die prik en niet in bewegen ;)
Wel meer ruimte voor welbevinden.
Nu catering met gezonde voeding."*

Wat betreft de hygiënische maatregelen is 79 procent van mening dat er niet of in geringe mate meer aandacht is gekomen voor hygiëne in school en de gymzalen. Maar ook enkele positieve reacties.

Opmerkingen

*"Tijdens de eerste besmettingsperiode wel (veelvuldig schoonmaken van materiaal, tafels en handen), daarna niet meer.
Dit hangt af van de docent maar wordt niet geregeld door school.
We ventileren regelmatig en het materiaal wordt gereinigd."*

Corona heeft voor de meesten niet of in geringe mate geleid tot een andere visie

op ons vak en de betekenis op school (89%). Ook de LO-docenten zelf zijn niet of in geringe mate anders gaan denken over de betekenis van ons vak (70%).

Opmerkingen

*"Gezondheidsmotief krijgt nu meer aandacht.
Meer naschoolse activiteiten.
Doelen iets meer verschoven richten beleven/sociaal en fitheid.
Een praktijkvak wil je niet online geven.
Visie ging al om een leven lang met plezier leren bewegen, heeft deze noodzaak alleen maar duidelijker gemaakt."*

Persoonlijke ervaringen/ effecten

Hoe heb je zelf deze coronaperiode ervaren?

De meeste docenten geven aan (59%) dat het niet zo moeilijk was in contact te blijven met leerlingen. Een aanzienlijk deel (40%) vond dat wel moeilijk.

Opmerkingen

*"Je ziet leerlingen wel op het scherm, maar dat 'contact' is niet echt. De verbinding mist volledig.
Niet zozeer 'contact', maar wel het niveau van contact, de intensiteit in contact.
Digitaal contact levert mij geen energie op, de leerlingen ook niet.
Sommige leerlingen waren lastig online contact mee te krijgen. Fysiek is contact veel gemakkelijker.
Online is verstoppertje makkelijker en daardoor voor mij moeilijker om ze te blijven stimuleren.
We hadden echt ons best gedaan om er online iets leuks van te maken maar de respons van leerlingen was heel marginaal. Daarom weer blij dat we ze in real life zagen."*

"Via TEAMS is dat prima te doen. Ben altijd op school geweest voor coördinatie opvang kwetsbare leerlingen. Ik heb een Instagram-account aangemaakt om contact te houden met leerlingen en om grappige (sport) filmpjes te maken."

Motivatie lesgeven

Wat betreft de motivatie om te blijven lesgeven waren de ervaringen verdeeld.

Iets meer dan de helft (53%) kon de motivatie vast houden.

Opmerkingen

“Ik ben altijd gemotiveerd om les te geven. Juist nog meer na de lockdown omdat het zo belangrijk is om te bewegen en ook vanwege de groepsdynamica.

Ik heb gedacht in kansen, lesgeven op de basisschool, leuke lesbrieven maken. Doordat leerlingen hun opdrachten moesten inleveren via film of foto zagen we de mooiste presentaties.”

“Ritme was weg; positieve vibe/prikkels van fijne collega's/sectie gemist; in zijn algemeenheid het missen van de contacten met iedereen in je omgeving. Mijn motivatie voor het lesgeven was er nog steeds alleen het digitaal lesgeven van LO was niet lang vol te houden. Ik heb overwogen om ander werk te zoeken.”

Waarde van LO

Meer dan de helft (62%) is de waarde van ons vak in de coronaperiode niet anders gaan zien. Een aanzienlijk deel (36%) in bepaalde mate wel.

Opmerkingen

“Heb zelf veel stil gezeten waardoor ik beweging miste. Vanuit daar het belang nog meer gezien van het vak bewegingsonderwijs.

Belang van bewegen als motor van het schoolse leven is weer onderstreept. Vond en vind het nog steeds het meest waardevolle vak.

Gaf juist de waarde aan. Alle leerlingen, ook de zwakkere bewegers, misten het.

Groepsdynamische processen

De grote meerderheid (75%) vindt dat de groepsdynamische processen meer begeleid moeten worden na de lockdownperiode.

Opmerkingen

“De vanzelfsprekendheid in contact tussen leerlingen heeft een knauw gehad.

Er zijn veel akkefietjes en pesterijen, met name in de vrije situaties zoals in de kleedkamer. Opvallend verschijnsel. Leerlingen hebben minder structuur

gehad, hierdoor hebben ze moeite om weer gestuurd te worden.

Ook voor corona was ik al bezig met de dynamiek in groepen.

We komen in een hernieuwde storming fase.”

Een minderheid (40%) van de respondenten ging met collega's het programma opnieuw afstemmen door deze corona periode. 57 Procent geeft aan niet of in mindere mate hier iets aan te doen. Dus voor een aanzienlijk deel (40%) is de coronaperiode aanleiding geweest het programma tegen het licht te houden en opnieuw af te stemmen.

“We houden hetzelfde programma aan, alleen passen we de activiteiten natuurlijk aan naar het kunnen van de klas.

Doen we altijd al. Na de lockdownaanpassingen vanwege conditiegebrek/energie bij leerlingen zijn we begonnen met 'leuke dingen', groepsdynamiek, samenwerken en niet op conditionele dingen. Thema's zijn hetzelfde gebleven, maar startpunt voor de leerlingen is anders (minder vaardigheden). We willen nog meer de doorlopende leerlijnen benoemen. Meer rekening houden met mogelijk minder lessen vraagt om programma aanpassing. Wij hebben allerlei filmpjes gemaakt en 'gejat' om de leerlingen te enthousiasmeren om te gaan bewegen, deze deelden wij en verder good practice voorbeelden.”

Tot slot

De uitkomsten van de enquête tonen aan dat een meerderheid niet online heeft lesgegeven. Verder worden door de lockdown vooral veel veranderingen ervaren in de groepsdynamiek. Leerlingen zijn een tijdje uit hun ritme en structuur geweest (net als de docent) en zij zullen weer een nieuw ritme en orde in de groep moeten vinden. Veel docenten zijn wel blij weer les te kunnen geven in de fysieke lesgeefsituatie. Ze zijn de waarde en het belang daarvan nog meer gaan inzien. Dat maakt dat we nog meer worden uitgedaagd dit belang ook in daden om te zetten wat betreft lessentabel en de schoolbrede bijdrage van het vak. Juist in deze tijd is het belang van het vak extra gevoeld, maar heeft niet altijd

vorm gekregen in meer tijd en ruimte voor bewegen voor leerlingen. Zodra de school keuzes moet maken voelen LO-docenten dat als mogelijkheden voor nieuwe kansen.

Opmerkingen

“Mooi dat we bij ons op school ook na de lockdown bij het deeltijdonderwijs de keuze konden en mochten maken om sport in te zetten als middel om de leerlingen weer met elkaar te laten verbinden.”

“Geen cijfer- en prestatiedruk maar gewoon plezier hebben met elkaar; leerlingen onderling maar ook leerling en docent met elkaar. Wat heerlijk genieten was dat.”

Met dank aan Annet Komen voor het uitzetten van de enquête en degenen die de enquête hebben ingevuld. ●

Contact

m.massink1@upcmail.nl

Foto's

Anita Riemersma

Kernwoorden

corona, enquête, vo-docenten LO